

UDENRIGSMINISTERIET

Indlæg til ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik

Samråd J d. 28. februar 2024

Talepunkt

(Taletid: Ca. 15 minutter)

Det talte ord gælder

Tak for ordet. Lad mig starte med at understrege, at regeringen gentagne gange siden den 7. oktober på det kraftigste har fordømt Hamas' terrorangreb mod Israel. Enhver form for medvirken til Hamas' terrorangreb fordømmes også på det kraftigste.

Regeringen er – som tidligere understreget – dybt bekymret over de israelske anklager om, at et antal UNRWA-medarbejdere skulle have medvirket til Hamas' grusomme terrorangreb. Det er fuldstændigt uacceptabelt.

Den aktuelle situation viser, hvor svært det er at levere humanitær nødhjælp i et område, der kontrolleres af en brutal terrororganisation som Hamas. Samtidig er det uomtvisteligt, at FN's organisationer netop i komplekse og konfliktfyldte kriser som Gaza er neutrale og uangribelige i deres ageren.

Samme dag som anklagerne blev kendt, udtrykte vi fra dansk side vores dybe bekymring og bad UNRWA om at fremlægge

en grundig skriftlig og transparent redegørelse af forholdene omkring anklagerne. Vi har siden anklagerne været i meget tæt dialog med UNRWA. Jeg selv har talt med UNRWA's generalkommissær Lazzarini om behovet for handling, ligesom både udenrigsministeren og jeg har haft et utal af samtaler med ligesindede EU-lande, de nordiske lande og bl.a. USA.

FN's opfølgning på de israelske anklager mod de 12 UNRWA-ansatte har indtil nu været resolut.

UNRWA's generalkommissær afskedigede med øjeblikkelig virkning de ti nulevende medarbejdere anklaget for medvirken i terrorangrebet. Derudover blev en hasteundersøgelse af anklagerne omgående igangsat af FN's centrale tilsyns- og kontrolmyndighed (Office of Internal Oversight Services, OIOS). En foreløbig rapport forventes at komme snarest.

De israelske myndigheders samarbejde med FN er afgørende for den igangværende undersøgelse. I henhold til vores oplysninger har Israel endnu ikke delt konkrete informationer om anklagerne mod UNRWA's ansatte. FN's generalsekretærs kabinet har derfor så sent som i sidste uge anmodet om, at Israel deler relevant information med FN.

I tillæg er en grundig uafhængig undersøgelse af UNRWA igangsat. Fokus er på en gennemgang af eksisterende

kontrolmekanismer og regelsæt. Og dermed sikring af, at organisationen er i stand til at værne om egen neutralitet, håndtere anklager om alvorlig ureglementeret og forkastelig adfærd blandt ansatte, samt undgå at der sker brud på organisationens retningslinjer og regelsæt.

Undersøgelsen vil også komme med en række anbefalinger til, hvordan interne kontrolmekanismer og regelsæt kan skærpes.

Endeligt kan nævnes, at UNRWA parallelt selv er i gang med at evaluere og styrke eksisterende kontrolmekanismer, herunder gennem nedsættelsen af en intern arbejdsgruppe.

Behovet for humanitær bistand til Palæstina har aldrig været større.

Den humanitære indsats i Gaza bygger på UNRWA's kritiske infrastruktur og tilstedeværelse. Ingen andre organisationer er i nærheden af at have den tilstrækkelige kapacitet, og øvrige organisationers indsatser bygger på UNRWA's tilstedeværelse. UNRWA er derfor en uomgængelig aktør for leveringen af humanitær livsnødvendig nødhjælp til de to millioner civile i Gaza som er afhængige af, at nødhjælpen kommer frem. Aktuelt huser UNRWA mere end en million fordrevne dvs. næsten halvdelen af Gazas civilbefolkning.

Et kollaps af UNRWA vurderes at ville medvirke til et kollaps af den i forvejen dybt komplicerede og udfordrede humanitære operation i Gaza.

Desuden ville et kollaps af UNRWA kunne have en destabiliserende effekt på hele regionen, herunder ikke mindst på Vestbredden og i Libanon, hvor UNRWA også er tilstede, og hvor situationen er meget skrøbelig.

Danmark giver årligt et kernebidrag til UNRWA på 105 mio. kr. I tillæg har Danmark i tilfælde, hvor der har været en kraftig forværring i den humanitære situation, ydet ekstraordinær støtte til enten nødhjælpsappeller eller tillægsbevillinger til UNRWA's kernebudget.

I 2023 udbetalte Danmark således 68 mio. kr. i ekstraordinær støtte til UNRWA's håndtering af den katastrofale humanitære situation i Gaza.

Ifølge aftalen mellem Danmark og UNRWA skal Danmarks planlagte bidrag til UNRWA udbetales i løbet af første kvartal. Bidraget for 2024 er endnu ikke udbetalt. Det er stadig vores intention at udbetale, men det forudsætter naturligvis en fortsat resolut og troværdig håndtering af den nuværende situation.

Vi er dog meget opmærksomme på, at hvis vi trækker støtten til UNRWA, kan det risikere at få alvorlige humanitære konsekvenser i en allerede dybt, dybt katastrofal situation. Så der er ingen nemme løsninger, og der er behov for et gennemtænkt modsvar på anklagerne.

Vi bør afstå fra at skabe en situation, hvor anklager om enkeltpersoners forkastelige handlinger risikerer at straffe hårdt trængte civile i Gaza.

Som bekendt har en række lande reageret ved at suspendere deres støtte til UNRWA. Men nuancerne i de offentlige udmeldinger er her vigtige at holde sig for øje. Det er korrekt, at lande som eksempelvis Sverige, Finland, Tyskland, Nederlandene, Australien, Storbritannien og USA foreløbigt har suspenderet deres støtte. Men vi ved også, at flere af disse lande inden for de seneste måneder har udbetalt store bidrag til UNRWA, inklusiv for 2024.

Der er samtidig en række lande, heriblandt eksempelvis Norge, Belgien, Irland og Spanien, som alle fortsætter deres støtte til UNRWA ud fra den betragtning, at UNRWA er en uomgængelig aktør i den nuværende humanitære krise. I tillæg har Spanien, Irland og Norge endda netop annonceret ny støtte til UNRWA.

Midt i mellem ligger EU og lande som Frankrig og Schweiz, der ligesom Danmark vil tage bestik af fremdriften i FN's undersøgelse af og opfølgning på anklagerne, inden de planlagte bidrag udbetales.

Danmark koordinerer tæt med andre donorer - både dem, der har suspenderet og dem, der fortsætter støtten. I sidste uge, den 21. februar, var jeg selv vært for et nordisk ministermøde og den 9. februar var udenrigsministeren vært for en drøftelse med Tyskland, Frankrig, Nederlandene og Sverige. Ved begge møder præsenterede vi nogle tanker, der netop præciserer de krav, som vi mener, der bør stilles til UNRWA for at genetablere tilliden til organisationen. Vi arbejder således meget aktivt fra dansk side for, at der stilles klare og fælles krav til UNRWA og dets håndtering af situationen.

Anklagerne peger på en sårbarhed i UNRWA's interne kontrolmekanismer. Det er derfor vigtigt, at der fremadrettet bliver arbejdet for at styrke UNRWA's kontrolmekanismer således, at tilliden til organisationen genetableres og organisationen kan stå mere robust og uanfægtet i fremtiden.

I kraft af Danmarks midterposition i donorfeltet arbejder Danmark sammen med andre toneangivende donorer for at skabe en konstruktiv vej frem på den korte og mellemlange bane, der kan sikre fremdrift i de fremlagte tiltag fra FN.

Samtidig holder vi os for øje, at visionen på den længere bane er en bæredygtig to-statsløsning, hvor FN spiller en rolle som rygrad i etablering af bæredygtige samfundsstrukturer i en palæstinensisk stat, snarere end med et hovedfokus på serviceydelser og nødhjælp.

På kort sigt vil Danmark arbejde for, at der sikres transparens og fremdrift i undersøgelserne af anklagerne mod de UNRWA-ansatte. Her vil det også være vigtigt, at der udarbejdes retningslinjer for, hvordan eventuelle nye anklager vil blive håndteret. Det kan vi ligeså godt forberede os på nu. Det kan ikke udelukkes, at der i en organisation med 30.000 ansatte kan komme flere sager frem.

Derfor skal der på den mellemlange bane gennem bl.a. den uafhængige undersøgelse og dens anbefalinger arbejdes for at genskabe tillid til UNRWA's evne til at håndtere anklager og trusler mod organisationens neutralitet. Dette skal ske ved bl.a. at identificere svagheder i UNRWA's kontrolsystemer og regelsæt med henblik på at styrke organisationens robusthed og effektivitet.

Lad mig afslutningsvis endnu en gang understrege: Vi står midt i en akut og katastrofal humanitær krise i Gaza, hvor UNRWA har en helt central rolle i leveringen af livsreddende nødhjælp.

Ifølge UNRWA slipper organisationens finansiering for 2024 op ved udgangen af marts. Stopper UNRWA med at operere, ser vi ind i et scenarie, hvor den humanitære operation kollapse med fatale konsekvenser til følge.

Med andre ord: Lige nu og her, er der ikke noget alternativ til UNRWA.

Det ændrer selvsagt ikke ved, at UNRWA skal være neutrale og uangribelige i deres ageren gennem styrkede kontrolmekanismer i den aktuelle krigssituation. Det er netop den proces, UNRWA og FN er i gang med, og som Danmark sammen med tone-angivende lande følger tæt med forventninger til konkrete fremskridt.

Tak for ordet.